

УКРАЇНА

КРИВОРІЗЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ

НАКАЗ

«19» грудня 2019 року

м. Кривий Ріг

№ 242

Про оптимізацію роботи у закладах освіти району з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу

Відповідно до законів України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про запобігання і протидію домашньому насильству», враховуючи рекомендації листа Міністерства освіти і науки України від 27.06.2019 №1/9-414 «Деякі питання щодо створення у 2019/2020н.р. безпечного освітнього середовища, формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок» та з метою створення безпечного освітнього середовища в закладах освіти, запобігання вчинення дітьми злочинів, правопорушень, проявів булінгу в освітньому просторі, формування позитивних соціальних установок серед учнів закладів загальної середньої освіти району,

НАКАЗУЮ:

1. Районному методичному кабінету управління освіти:

1.1. Здійснювати методичне забезпечення з питань запобігання і протидії різних форм насильства та булінгу серед здобувачів освіти закладів району;

Термін: 2019-2020 н.р.

1.2. Провести інструктивно-методичну нараду з заступниками директорів з виховної роботи «Булінг – механізми реагування»;

Термін: січень 2020 н.р.

1.3. До 1 вересня 2020 року вжити організаційних і методичних заходів щодо створення шкільних служб порозуміння та підтримки їх діяльності на базі закладів загальної середньої освіти.

2. Керівникам закладів освіти:

2.1. Призначити наказом по закладу відповідальну особу за процедури своєчасного реагування на випадки булінгу, різних форм насильства в закладі освіти;

Термін: До 15 січня 2020 року

2.2. Створити комісію та призначити відповідальних з розгляду випадків домашнього насильства та булінгу серед учасників освітнього процесу;

Термін: До 15 січня 2020 року

2.3. До роботи комісії залучати уповноважених осіб Національної поліції України та служби у справах дітей;

2.4. Засідання комісії проводити у випадку письмової заяви директору закладу;

2.5. Затвердити наказом по закладу зразок заяв про випадки булінгу, насильства, що додається;

2.6. Затвердити процедуру подання учасниками освітнього процесу заяв про випадки булінгу, насильства в закладі освіти (форма заяв, примірний зміст, терміни та процедуру розгляду відповідно до законодавства), що додається;

Термін: До 15 січня 2020 року

2.7. Затвердити порядок реагування на доведені випадки булінгу, насильства в закладі освіти, що додається;

Термін: До 15 січня 2020 року

2.8. Активізувати роботу в закладах освіти щодо виконання плану заходів запобігання та протидії проявам насильства та булінгу (форма плану додається);

Протягом навчального року

2.9. Затвердити правила поведінки здобувачів освіти в закладі освіти, що додається;

Термін: До 15 січня 2020 року

2.10. Завести Журнал реєстрації рішень Комісії про розгляд випадків булінгу, насильства;

Термін: До 15 січня 2020 року

2.11. Запровадити тематичний розділ «Протидія булінгу» на вебсайті закладу та оприлюднити на ньому план заходів з запобігання та протидії булінгу в закладі освіти, зразок заяви, порядок реагування на прояви насильства, телефони довіри;

Термін: До 15 січня 2020 року

2.12. Невідкладно інформувати відділ освіти про випадки домашнього насильства та булінгу;

Постійно, у разі потреби

2.13. Провести у закладах освіти просвітницько-профілактичні заходи з педагогами, батьками, учнями щодо роз'яснення основних причин, ознак булінгу в освітньому середовищі та оволодіння практичними методами оперативного реагування, запобігання таким ситуаціям.

Термін: січень 2020 н. року

2.14. Довести до відома усіх педагогічних працівників про персональну відповідальність за випадки булінгу з їх боку чи спробу втаємничення таких випадків зі сторони учнів чи колег по роботі.

Термін: січень 2020 н. року

3. Практичним психологам, соціальним педагогам закладів освіти району:

3.1. Передбачити консультаційні години для учасників освітнього процесу ;

3.2. Облаштувати в закладі скриньку довіри;

3.3. Оприлюднити телефони довіри на інформаційному стенді соціально-психологічної служби школи ;

3.4. Проводити регулярний моніторинг безпеності на годинах психолога, годинах спілкування, батьківських зборах шляхом спостереження та анкетування;

3.5. До 1 вересня 2020 року вжити організаційних заходів щодо створення шкільних служб порозуміння та психологічної підтримки їх діяльності на базі закладів загальної середньої освіти.

4. Координацію роботи з виконання наказу покласти на методиста РМК Симоненко А.В., контроль залишаю за собою.

Начальник управління

Н.Ю. Харчук

З наказом ознайомена

Симоненко А.

Додаток
до наказу № ____
від ____ 2019 р.

Зразок заяви

Директор _____ ЗОШ І-ІІІ ст.

(прізвище, ім'я, по батькові
заявника) _____

адреса фактичного місця
проживання _____

Контактний телефон:
_____

Заява

Доводжу до Вашого відома, що

ОПИС СИТУАЦІЇ ТА КОНКРЕТНИХ ФАКТІВ

Прошу терміново провести розслідування ситуації, що склалася.

(дата)

(підпис)

**Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв
про випадки насильства, булінгу (цькування)**

**в _____ загальноосвітній школі I-III ступенів
Криворізької районної ради Дніпропетровської області**

1. Учасники освітнього процесу у разі виявлення ознак чи факторів, що можуть вказувати на насильство, булінг, складні життєві обставини, жорстоке поводження з дитиною/працівником закладу освіти або ризики щодо їх виникнення стосовно дитини/працівника закладу освіти, можуть подати письмову заяву уповноваженій особі закладу освіти (Наумчук Л.М. – заступник директора з виховної роботи). Заява подається у письмовому вигляді на ім'я керівника освітнього закладу відповідно до Закону України «Про звернення громадян». Право подати заяву мають здобувачі освіти, їх батьки, педагоги, інші учасники освітнього процесу. Заява заповнюється державною мовою, розбірливим почерком. Виправлення не допускаються. У заяві необхідно вказати: прізвище, ім'я, по батькові заявника, адресу фактичного проживання, контактний телефон; статус (постраждалий чи свідок булінгу); навести розгорнутий виклад фактів; інформацію щодо джерела отримання інформації; тривалість; дата подання заяви та особистий підпис.

2. Наказом по закладу освіти створюється Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) за участі педагогічних працівників, практичного психолога школи, батьків потерпілого та булера, керівника закладу, інших зацікавлених осіб.

3. Уповноважена особа закладу освіти у 3-денний період з моменту отримання заяви скликає засідання Комісії з розгляду випадків насильства, булінгу (цькування).

4. Уповноважена особа у разі виникнення підозри, або отримання заяви щодо насильства, булінгу, жорстокого поводження з дитиною/працівником закладу освіти або якщо є реальна загроза його вчинення (удома, з боку однолітків, з боку інших) проводить зустріч із особою, стосовно якої є інформація про жорстоке поводження, намагається розговорити, встановити контакт, довірливі стосунки та надати емоційну підтримку; проявити інтерес, дружелюбність, щирість, теплоту і симпатію, постраждала особа має відчувати, що її дійсно чують і розуміють. У процесі розмови, якщо особа підтверджує факт жорстокого поводження чи насильства щодо неї, уповноваженій особі необхідно з'ясувати терміни подій, які відбулися, та отримати їх опис.

5. Комісія з розгляду випадків насильства, булінгу (цькування) у 7-денний період з моменту отримання заяви проводить розслідування, з'ясовує всі обставини та за результатами розслідування приймає відповідне рішення та рекомендації. За підсумками роботи комісії складається протокол.

6. Для прийняття рішення та вжиття відповідних заходів реагування результати проведеного розслідування узагальнюються наказом по закладі освіти.

7. Якщо випадок цькування був одноразовим, питання з налагодження мікроклімату в дитячому середовищі та розв'язання конфлікту вирішується у межах закладу освіти учасниками освітнього процесу. Результат розслідування та рішення комісії доводиться керівником закладу до відома постраждалого. У випадку, якщо постраждалий не згодний з рішенням комісії, керівник закладу повідомляє про право звернутися із заявою до органів Національної поліції України.

8. Якщо комісія визнала, що це був булінг, а не одноразовий конфлікт, то керівник закладу освіти повідомляє уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та Службу у справах дітей.

9. Уповноважена особа або особа, яка її замінює у разі відсутності відповідно до наказу про склад комісії, згідно з протоколом засідання комісії відповідає за виконання та моніторинг запланованих заходів відновлення та нормалізації психологічного клімату в закладі освіти та визначених рекомендацій для учасників булінгу (цькування).

10. Рішення Комісії з розгляду випадків булінгу реєструється в окремому журналі (паперовий вигляд) з оригіналами підписів усіх її членів.

11. Незалежно від рішення комісії, керівник закладу забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від нього.

Порядок
реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в
_____ ЗОШ I-III ступенів та відповідальність осіб,
причетних до булінгу (цькування)

1. У разі підтвердження факту вчинення булінгу (цькування), за результатами розслідування та висновків комісії з розгляду випадку булінгу (цькування), керівник закладу повідомляє уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та Служби у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

2. Комісія за результатами проведеного розслідування щодо з'ясування обставин на підставі заяви про булінг (цькування), визначених сторін булінгу (цькування), встановлених можливих причин булінгу (цькування) розробляє рекомендації для педагогічних працівників щодо освітньої діяльності з учнями, причетними до булінгу, їх батьками (особами, що їх замінюють), заходи стабілізації психологічного клімату у колективі, надання соціальних та психолого-педагогічних послуг сторонам булінгу (цькування).

3. Надаються соціальні та психолого-педагогічні послуги здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу.

4. Практичний психолог у межах своїх посадових обов'язків:
діагностує стан психологічного клімату в колективі, в якому відбувся булінг (цькування) та за результатами діагностики розробляє план корекційної роботи з кривдником та свідками із залученням батьків (законних представників);

розробляє та реалізує програму індивідуальної реабілітації для потерпілого;

розробляє профілактичні заходи для групи (класу), в якій зафіксовано випадок булінгу (цькування); для батьків або законних представників;

здійснює супровід педагогічних, науково-педагогічних працівників, які забезпечують освітній процес для групи (класу), в якій зафіксовано випадок булінгу (цькування);

забезпечує надання психологічного супроводу здобувачів освіти, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

5. Педагогічні працівники, які працюють з класом чи групою, у якій зафіксовано випадок булінгу (цькування), забезпечують:

виконання рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти щодо доцільних методів навчання та організації роботи з учнями, причетними до булінгу (цькування) та їхніми батьками (законними представниками);

дотримання правил поведінки учасниками освітнього процесу в закладі освіти, визначених статутом закладу освіти, законодавством;

виробляють спільно з здобувачами освіти правила взаємодії класу чи групи під час освітнього процесу.

6. Батьки здобувачів освіти (законні представники) зобов'язані виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

7. За виконання та моніторинг запланованих заходів відновлення та нормалізації психологічного клімату в закладі освіти та визначених рекомендацій для учасників булінгу (цькування) відповідає уповноважена особа або особа, яка її замінює у разі відсутності відповідно до наказу про склад комісії.

8. Визначаються відповідальні особи, причетні до булінгу (цькування) та накладаються адміністративні стягнення.

Цькування неповнолітнього карається штрафом від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (850 та 1700 гривень відповідно) або громадськими роботами від 20 до 40 годин.

Така ж поведінка, вчинена групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, передбачає штраф від 1700 гривень до 3400 гривень або громадськими роботами від 40 до 60 годин.

За булінг, вчинений малолітніми або неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років, тягне за собою накладання штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють.

Якщо директор закладу освіти не повідомить уповноважений підрозділ органів Національної поліції України про відомі йому випадки цькування учасників освітнього процесу тягне за собою накладання на нього штрафу від 50 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до 1 місяця з відрахуванням до 20 % заробітку.

**(Примірний) План заходів
з запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти**

№з/п	Назва заходу	Відповідальні
1	Брати участь педагогічним працівникам у районних семінарах, нарадах щодо протидії булінгу	Педагогічні працівники
2	Проводити системну роботу практичному психологу з педагогами закладу освіти, батьками та учнями на тему «Безпечна школа», «Маски булінгу»	Практичний психолог, педагогічний колектив
3	Провести тренінгові заняття з педагогічним колективом освітнього закладу на тему «Профілактика булінгу в учнівському середовищі»	ЗДНВР, практичний психолог, класний керівник _____
4	Ознайомити учнів, батьків з нормативними документами щодо організації освітнього процесу в закладі освіти	Директор школи, ЗДНВР
5	Проведення годин класного керівника, годин психолога формування навичок толерантного та ненасильницької поведінки	Класні керівники 1-11-х класів, практичний психолог
6	Оформити стенди «Права дитини», «Кодекс честі»	ЗДНВР, педагог-організатор
7	Розробити та затвердити правила та обов'язки для учнів, батьків, щоб зменшити ризик булінгу	ЗДНВР, педагог-організатор
8	Проводити просвітницьку роботу на батьківських зборах на теми «Булінг у школі: чому діти цькують дітей і що за цим стоїть», «Stop – булінг. Три проблеми батьків, які впливають на дитячу агресію. Як допомогти дітям упоратися з булінгом»	Практичний психолог, класні керівники 1-11-х класів
9	Провести міні – тренінг «Як навчити дітей безпечної поведінки в Інтернеті»	Практичний психолог, класні керівники 1-4-х класів
10	Перегляд відеороликів «З чого почати боротьбу проти булінгу (цькуванню у освітньому закладі)»	Практичний психолог, класні керівники 5-8-х класів
11	Перегляд відеопрезентації «Булінг у школі. Як його розпізнати», «Кібербулінг розслідування і захист дитини»	Практичний психолог, класні керівники 9-11х

		класів, соціальної для сім'ї, молоді	центр служби дітей та
12	Провести години класного керівника на теми: «Планета толерантності», «Вчимося толерантному спілкуванню» (1-4-ті класи)	Класні керівники класів	1-4-х
13	Провести години класного керівника на теми: «Толерантне відношення одне до одного», «Толерантність врятує світ»	Класні керівники класів	5-8-х
14	Провести годину класного керівника на тему «Жити в мирі з собою та іншими»	Класні керівники класів	9-11-х

(ЗРАЗОК)

**Правила поведінки здобувача освіти
в _____ ЗОШ I-III ступенів**

1. Дбати про чистоту рідної мови, підтримувати шкільні традиції.
2. З'являтися в заклад освіти за 10-15 хвилин до початку занять, зайняти своє робоче місце, підготувати все необхідне навчальне приладдя до уроку.
3. Виконувати вимоги освітньої програми (індивідуального навчального плану за його наявності), дотримуючись принципу академічної доброчесності, та досягти результатів навчання, передбачених стандартом освіти для відповідного рівня освіти.
4. Діяти в будь-якій ситуації на користь шкільного колективу, турбуватись про честь і авторитет школи, підтримувати в чистоті й порядку приміщення і територію. Бергти шкільне майно.
5. Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм. Насильство, булінг (цькування) є неприпустимими формами поведінки у закладі освіти та за його межами.
6. Відвідувати заклад освіти необхідно в чистій і випрасуваній формі ділового стилю, уроки фізичної культури – у спортивній формі та спортивному взутті.
7. Не приносити на територію закладу освіти і не використовувати будь-яким способом зброю, в т.ч. ножі, вибухові, вогнєбезпечні речовини; спиртні напої, цигарки, інші засоби і отрути, а також токсичні речовини.
8. Використовувати мобільні телефони під час освітнього процесу лише при необхідності зв'язку із батьками (або особами, що їх замінюють) та з дозволу вчителя.
9. Турбуватись про здоров'я і безпеку власного життя, своїх товаришів, пам'ятати, що здоров'я дітей – майбутнє нашого народу, займатися фізичною культурою і спортом, уникати шкідливих звичок.
10. Не покидати без дозволу педагогів або медичної сестри (за узгодженням з батьками) територію установи під час освітнього процесу.
11. У разі пропуску занять здобувач освіти зобов'язаний пред'явити класному керівнику довідку з медичної установи або пояснювальну записку від батьків (або осіб, що їх замінюють) про причину відсутності.
12. Під час перерви задля збереження життя та здоров'я та з метою уникнення випадків травматизму здобувачу освіти категорично забороняється залишати територію освітньої установи, бігати, штовхатися, кидатися предметами, застосовувати фізичну силу, самовільно відкривати вікна, сидіти на підвіконнях.
13. Здобувач освіти зобов'язаний старанно вчитися, зразково поводитися, брати участь у громадському житті й суспільно корисній праці, виконувати правила внутрішнього розпорядку.

14. Якщо здобувач освіти заподіяв збитки освітній установі, то вони відшкодовуються коштами батьків, або осіб, що їх замінюють.

15. Здобувач освіти звертається до класного керівника, практичного психолога та адміністрації закладу освіти за допомогою, якщо проти нього здійснюються протиправні дії.

16. Охороняти, берегти і примножувати природу, народне добро.

17. Знати й суворо дотримуватись Правил дорожнього руху, протипожежної безпеки і поведінки на воді.

18. Виконувати вимоги чергового по школі.

19. Дотримуватись правил етикету: вітатись з дорослими, товаришами, поважати інших.

Телефони довіри

Дитяча лінія 116 111 або 0 800 500 225 (з 12.00 до 16.00)

Гаряча телефонна лінія щодо булінгу 116 000

**Гаряча лінія з питань запобігання насильству
116 123**

або 0 800 500 335

**Уповноважений Верховної Ради з прав людини
0 800 50 17 20**

**Уповноважений Президента України з прав
дитини 044 255 76 75**

**Центр надання безоплатної правової допомоги
0 800 213 103**

Національна поліція України 102

**Скринька довіри
zirne.dovira@ukr.net**